

Numele meu este Schneider

Tatăl, Bunicul, Străbunicul, Stră-Străbunicul tot Schneider se numeau, deși nici unul nu era croitor. Desigur, unul dintre stră-străbunii mei de-acum vreo două secole a fost croitor undeva în Imperiul Austriac, iar în următoarea generație, fiul acestuia, fiul croitorului, era posibil Schneidersohn. Descendentul lui, nefiind croitor, și-ar fi pierdut sufixul dar și numele, dacă nu ar fi intervenit, în ideea asimilării, obligația de a lua nume germane.

Consemnăm anul 1787, în timpul domniei lui Iosif al II-lea de Habsburg, urmașul Mariei Tereza, când s-a impus cumpărarea numelui. Schneider era la îndemână, la un preț convenabil, semnifica o ocupație obișnuită ce s-a impus și pentru alte limbi, spre exemplu „croitor” în sârbește. Așa s-a ajuns să port și eu acest nume care mă onorează.

Ceea ce știu cu precizie e că străbunicul meu, corespunzător secolului XIX, generația 282, era băcan la Moșnița Veche, un sat între Timișoara și Buziaș. I se spunea șvabul din Moșnița Veche.

Bunicii Schneider Ignatius și Ema. 1932

Generația 283, bunicul meu, Schneider Ignatius, avea o băcănie pe strada principală a renumitei stațiuni balneare Buziaș. Soția lui Emma, născută Spitzer, era originară din Lugoj.

Generația 284, tatăl meu, Acuziu - Akoș, s-a născut la Buziaș în anul 1906, s-a mutat la Timișoara în 1916, s-a căsătorit cu Barbara - Boriș, născută Mezey, mama mea, în 1932.

In fine EU – generația 285, născut în anul 1933.

Mare noroc pe mine, succesiunea cromozomială a răzbit. Cu caracterul meu dificil, moștenind cele mai negative trăsături, în antichitatea romană aș fi fost aruncat în groapa cu lei, în evul mediu aș fi fost ars pe rug, dacă în anii 40 aș fi trăit mai spre vest aș fi fost deportat și gazat. De-a lungul generațiilor am supraviețuit epurărilor etnice, purificărilor sociale, practicilor nimicitoare în numele supremației de rasă, etnie, religie, clasă, de partid etc. Am supraviețuit totalitarismului de dreapta și de stânga și acum suport – dar trăiesc – în plină tranziție, la 76 de ani.

INAINTE DE RĂZBOI
5693 - 5711
(1933, 27 iulie - 1941, 21 iunie)

Casa parinteasca

1933 - anul în care m-am născut, un an de prost augur marcat de venirea la putere a lui Hitler. Acest trist eveniment nu l-am resimțit decât după câțiva ani.

M-am născut la casa cu numărul 68 de pe strada XII din Fratelia, asistat de moașa comunală, Kadar neni, care stătea la câteva case de noi. Avea o firmă sugestivă – o barză stând într-un picior, cu un bebeluș înfășat în cioc. Ani de zile am trecut pe lângă casa ei, deseori am întâlnit-o, întipărându-mi imaginea ei cu statura zveltă și fața zâmbărească.

Prima amintire ține de venirea pe lume a surorii mele, Ani. Aveam aproape doi ani. Aud și acum vocea mamei mele care mă chema din camera alăturată să-mi arate bebelușul. M-am oprit înmârmurit, frapat de păpușa din brațele ei și atras de ochii strălucitori care mă provocau, dorind să-i ating cu degetele și exclamând:

„ Are ochi, are ochi !”

A urmat o amintire cu o mare încărcătură emoțională. M-am trezit plângând în urma unui vis straniu. Stăteam în patul dublu unde dormeam alături de bunica mea, când prin ușa întredeschisă a apărut un lup care s-a postat cu labele din față pe marginea patului, uitându-se fix la mine. Am început să urlu de groază și în acel moment m-am trezit având alături pe bunica care mă mângâia cu mâna și cu vorbe liniștitoare. Am arătat cu mâna spre tabloul de pe peretele din față, înfățișând un câine ce se pregătea să sară spre o pisică ce se cățara pe gard. Era tabloul pe care-l priveam din pat, prima imagine la trezire și ultima la adormire, care acum îmi apăruse sub forma unui cosmar. Din camera de alături a apărut și mama mea cu surioara mea în brațe. Cu zambetul pe buze mi-a mângâiat capul până m-am liniștit.

Este interesant că același tablou se află azi pe peretele din fața patului meu. Adorm și mă trezesc cu imaginea care de data asta mă face liniștit și optimist .

Cântatul cucului de la ceasul din hol m-a făcut să sar din pat și să țopăi prin cameră, apoi, de mână cu Edeș, bunica mea, am trecut prin hol și am coborât în bucătărie pentru fructuc.

Casa părintească avea un singur nivel, cu intrarea din curte. Urcând șapte trepte ajungeai la ușa de intrare care dădea într-un hol mare din care se deschideau trei uși: rima ușă la stânga era camera unchilor mei Carol și Otto, frații mamei. În față, prima ușă dădea în camera părinților mei cu surioara mea și alături, camera lui Edeș, unde stăteam și eu. În hol, lângă fereastră, aproape de

tavan era un cuib de rândunică, locuit din primăvară până în toamnă de o pereche de rândunele, cu pui ai căror piuit mă amuza în fiecare dimineață. Pentru ele, din primăvară până în toamnă, bunica lăsa fereastra de sus deschisă.

Din hol, coborând în curte, imediat la dreapta, era bucătăria și camera, iar alături o cameră de servici. În continuare era o grădiniță cu flori și un mic teren de joacă, cu o groapă de nisip și cu un huțuluș, la capătul curții era o cușcă stăpânită de Nero, un cățeluș blând și jucăuș. Urma curtea cu păsări dominată de găini și un cocoș pintenat al cărui cucurigu mă trezea în fiecare dimineață. Printre ei erau și găinușa Gretel și cocoșelul Hanzi, cu care mă jucam în timp ce Edeș strângea ouăle din cuibar. În continuare era o nesfârșită grădină cu pomi fructiferi.

Alături, despărțit de un gard cu o poartă, era depozitul de lemne, cu o clădire-birou. A fost domeniul bunicii, rămas de la bunicul Feri, comerciant de lemne din momentul stabilirii în Fratelia. Bunica a mai continuat cu această îndeletnicire, încă patru ani de la moartea bunicului, apoi a abandonat-o. Îmi amintesc că într-o seară, împreună cu bunica și cei doi unchi ne-am dus la gara Fratelia să așteptăm un transport de bușteni. Noaptea târziu a sosit transportul. Până atunci, în bezna nopții admiram luminile trenurilor ce treceau pe lângă noi.

Bunicii Mezey cu cei trei copii. 1927

Bunica mea, Anuș – Anna, pentru toți era Edeșanya – mamă dulce, pe scurt Edeș –era persoana numărul unu din casă. La înălțime depășea numai cu puțin un metru și jumătate, corpulentă, energică, deosebit de autoritară, așa cum trebuia să fie o soție de arendaș, care conducea moșii cu mulți argați, alături de Bunicu. Era originară din Bidovțe, Slovacia, o localitate la 14 km de Koșite, locuită predominant de evrei și țigani. Tatăl, străbunicul

meu, era un om învățat – rabin, născut și școlit în Polonia, un om arătos, respectat de toți. Când am vizitat localitatea, după aproape un secol, bătrânii din sat își amineau de Resovsky Mihai din povestirile bunicilor, un om la care mergea tot satul să se sfătuiască și să ceară ajutor la nevoie. Din spusele bunicii știu că a fost remarcat de un renumit scriitor care a petrecut câteva zile la Bidovțe, Jokai Mor, care l-a immortalizat într-o nuvelă intitulată *Mihai cel Frumos*.

Soțul lui Edeș, bunicul meu, Mezey Ferentz Feri, era originar din Oradea, descendent al unei familii de unguri sâmbătari convertiți la iudaism la sfârșitul secolului XVIII, pe vremea când sâmbătarii erau prizonieri de biserică de rit catolic și condamnați la pierderea drepturilor cetățenești. Acesta s-a produs în ciuda faptului că făcea parte din mica nobilime, dovadă litera y din numele de Mezey, obținut pentru o bravură legată de lupta împotriva turcilor, după care numele lui a fost înscris pe vestita piele de câine din palatul regal de la Buda. Bunicul Feri, după școala primară, a urmat o școală agricolă și de economie agrară, a lucrat câțiva ani ca intendent la diverși moșieri, apoi având recomandări excepționale, după ce s-a căsătorit, a fost arendaș la diverse moșii din estul Ungariei. A avut o statură impunătoare, elegant și energic, inspecta

moșia călare pe un cal alb dresat în așa fel că dacă vedea o femeie frumoasă se oprea și necheza.

S-a căsătorit cu bunica mea la vârsta de 35 de ani, bunica avea 25. Au avut trei copii. La terminarea primului război mondial a cumpărat casa din Fratelia împreună cu depozitul de lemne, la recomandarea verișoarei preferate, Iren, care locuia în Timișoara după ce se căsătorise cu Arnold Stern, funcționar la Fabrica de Pălării.

Tatăl meu, Acoș - Acuziu, s-a născut în 1906 la Buziaș, unde bunicul meu Ignațiu avea o băcănie, iar bunica mea Emma, originară din Lugoj, născută Spitzer, era croitoreasă. Tata a urmat școala primară la Buziaș, apoi, în timpul războiului s-au mutat la Timișoara unde a urmat patru clase la Liceul Israelit, după care a fost ucenic tâmplar, la renumitul meseriaș Stoieț. A fost un bărbat athletic, arătos, plăcut în societate, cânta la pian.

Mama mea, Boriș - Barbara, născută în 1912, a urmat opt clase la școala Notre Dame din Timișoara. S-a cunoscut cu tatăl meu la întâlnirile tineretului sionist. După o prietenie de doi ani s-au logodit în 1931, urmând să se căsătorească în primăvara anului 1932. Cu o săptămână înainte de căsătorie bunicul Feri, în plină sănătate, alergând să prindă tramvaiul 5 la stația terminus din Fratelia, a făcut un atac de cord și a murit subit. Căsătoria a fost amânată cu o lună, desfășurându-se în cadru restrâns. La un an de la căsătorie m-am născut eu, iar după alți alți doi ani s-a născut sora mea, Ani.

Tata lucra la atelierul de tâmplărie Palicico, bine cunoscut și apreciat pentru mobilierul artistic pe care-l producea. Lucra împreună cu meșterul Palicico și cei doi fii ai săi cu care a fost ucenic la Stoieț, rămânând foarte buni prieteni. Pleca la lucru dimineața devreme și se întorcea obosit după masă. Diminețile de sfârșit de săptămână și de sărbători, se așeza lângă mine în pat și cânta cântece copilărești hazlii: „Boți – boți tarka”, „Do, re, mi, fa sol, la, si, do”, despre hoțul de mere care-și umplea izmenele cu cele culese, curcanul și cântatul cu „hai-ra-re-țe-țe”. A fost foarte amuzant.

Mama mea era o femeie frumoasă și blândă, dominată de Edes. După ce a terminat școala, a rămas acasă cu probleme gospodărești stabilite de Edes, având grijă să nu iasă din cuvântul ei. Afară de asta făcea broderie și goblenuri și din când în când plimba cățelușa micuță Topși, cu blană albă cărlonțată. Seara la culcare adormeam cu poveștile ei : „ Capra cu trei iezi”, „Frumoasa din pădurea adormită”, „Scufița roșie” și multe altele.

Unchiul Carol, născut în 1914, după opt clase școlare, a fost ucenic marochiner, fiind un apreciat confecționar de poșete. În fiecare dimineață făcea gimnastică, iar după-masă, de trei ori pe săptămână mergea la antrenament de lupte libere. În rest stătea acasă și-și gătea singur mâncarea. Uneori, privindu-l cum face gimnastică, căutam să-l imit, iar el mă ajuta să fac podul și flotări.

Unchiul Otto, născut în 1917, a urmat patru clase primare și șase clase de liceu, întrerupând studiile la moartea bunicului. A făcut apoi ucenicia ca galvanizator. A fost o fire veselă, cu mulți prieteni și cu o intensă viață socială. Ne jucam de-a v-ați ascunselea sau ghici unde am ascuns bomboana sau prăjitura.

Va urma.

Copilarie sub trei cârmuiri
(Evocari mozaice)

Partea I

http://www.bjt2006.org/FS_copilarie1_0312.pdf